

Олена Ковальова,
кандидатка юридичних наук,
старша наукова співробітниця,
завідувачка кафедри адміністративного права
та адміністративного процесу
Одеського державного університету внутрішніх справ

ДО ПИТАННЯ ПРО МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ В УКРАЇНІ

Сутність ґендерної рівності полягає не лише в забезпеченні рівного правового статусу жінок і чоловіків, а й наданні рівних можливостей для його реалізації, що дозволяє особам обох статей брати рівну участь у всіх сферах життєдіяльності суспільства.

Практичне втілення принципу рівності статей має забезпечувати Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», який набрав чинності 1 січня 2006 року. Метою цього Закону є досягнення паритетного становища жінок і чоловіків у всіх сферах життєдіяльності суспільства шляхом правового забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, ліквідації дискримінації за ознакою статі та застосування спеціальних тимчасових заходів, спрямованих на усунення дисбалансу між можливостями жінок і чоловіків реалізовувати рівні права, надані їм Конституцією і законами України [1]. Крім того, якщо ми ведемо мову про нормативно-правове забезпечення запобігання та протидії ґендерної дискримінації в Україні, слід згадати про існування з 2012 року Закону України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» [2].

Вищезазначені нормативно-правові акти передбачають відповідний механізм забезпечення ґендерної рівності та протидії дискримінації. Так, органами, установами та організаціями, наділеними повноваженнями у сфері забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, є: Верховна Рада України; Уповноважений Верховної Ради України з прав людини; Кабінет Міністрів України; спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків; органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування, визначені в їх складі уповноважені особи (координатори) з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків; об'єднання громадян. Однак, постає питання щодо ефективності такого механізму.

Прийняті на національному рівні акти ніби то юридично забезпечують ґендерне моделювання способу життя українського суспільства, визначають основні напрями державної ґендерної політики. Однак, слід зазначити, що діючі механізми та інструментарії забезпечення ґендерної рівності в Україні досі залишаються недосконалыми. Так, на сьогодні актуальними є питання законодавчого

посилення соціальний захисту батьків, зокрема батьків-одиначків. Крім того, сприяє розповсюдженості мовного сексизму в офіційному діловодстві застарілість норм Державного класифікатора професій, в який необхідно внести відповідні зміни стосовно сучасних та ґендерно виважених назв професій. Недосконалість механізму забезпечення ґендерної рівності проявляється також в декларативності норм щодо заборони ґендерної дискримінації, відсутності реальної та дієвої відповідальності за дане правопорушення.

Відповідно до ст. 24 Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» особи, винні в порушенні вимог законодавства про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, несуть цивільну, адміністративну та кримінальну відповідальність згідно із законом. В свою чергу в ст. 16 Закону України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» також зазначено, що особи, винні в порушенні вимог законодавства про запобігання та протидію дискримінації, несуть цивільну, адміністративну та кримінальну відповідальність. Однак, в дійсності до кримінальної відповідальності за ґендерну дискримінацію притягнути вкрай складно, а то й неможливо якщо суб'єктом правопорушення є юридична особа, а спеціальної норми з цього питання в Кодексі України про адміністративні правопорушення й досі не передбачено. Отже, актуальним постає питання щодо встановлення відповідальності за ґендерну дискримінацію та сексизм, зокрема адміністративної (внесення окремої статті в Кодекс України про адміністративні правопорушення) та визначення кола суб'єктів, уповноважених притягати в такому разі до відповідальності порушників.

На сьогодні в цій сфері працює лише метод заохочення (наприклад, партії, що дотримуються ґендерної квоти навіть отримують певну матеріальну винагороду), однак метод примусу так і не запрацював належним чином. Так, з давних давен існують два основні методи врегулювання суспільних відносин – «кнута та пряника» або іншими словами – заохочення та примусу. Адже просто формулювання в нормах права заборони дискримінації, зокрема ґендерної, без передбачення реального, дієвого механізму реагування на таку заборону? є декларативним по суті. Отже? механізм забезпечення ґендерної рівності в Україні потребує подальшого дослідження та удосконалення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» від 08.09.2005 №2866-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/ru/2866-15>.
2. Закон України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» від 06.09.2012 №5207-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/5207-17>.